

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá vymezením dvou institutů týkajících se okolností vylučujících protiprávnost, a to konkrétně těmi nejpodstatnějšími, sice krajní nouzí a nutnou obranou, konkrétně jejich podmínkami a reakcí na překročení těchto zákonem definovaných podmínek.

Nutná obrana a krajní nouze jsou klíčovými nástroji, které umožňují každé osobě vystoupit na ochranu svých nebo cizích zájmů, které jsou v daný moment ohroženy, a to s vyloučením trestní odpovědnosti pachatele, jelikož není možné náležitou ochranu zájmům ze strany veřejné moci zajistit včas nebo vůbec. Jednání osob je v takových situacích nejen beztrestné, ale dokonce přímo žádoucí. Jedná se tedy o instituty, kterými je legálně zajištěna svépomoc, pokud je jisté, že by pomoc od orgánů veřejné moci přišla pozdě. Pro účinné a efektivní aplikování těchto institutů v praxi je nutné kvalitně vymezit podmínky jejich použití v zákoně a tyto podmínky je následně nutné v rámci jednání v nutné obraně nebo krajní nouzi dodržet.

Tato práce si klade za cíl podmínky krajní nouze a nutné obrany komplexně popsat, analyzovat a zaměřit se na potenciální mezery v účinné právní úpravě či sporné a kritizované otázky. V neposlední řadě je cílem práce vymezit vybočení z těchto mezí a zaměřit se na právní důsledky těchto excesů z pohledu trestního práva, tyto zhodnotit a poskytnout úvahy pro zlepšení.

Za těmito účely je práce systematicky členěna do pěti kapitol. V první kapitole je pozornost soustředěna na obecné vymezení zastřešujícího institutu okolností vylučujících protiprávnost a jeho postavení v současném systému trestního práva. Následující dvě kapitoly jsou zaměřeny na souhrnné pojednání o krajní nouzi a nutné obraně a jejich zařazení do systematiky okolností vylučujících protiprávnost. Tyto kapitoly jsou zaměřeny zejména na podrobný rozbor podmínek těchto institutů. Čtvrtá kapitola nabízí přehled následků překročení mezí a podmínek krajní nouze a nutné obrany, jejich právního zakotvení a podmínky jejich aplikace na konkrétní případy. Pátá kapitola je zaměřena na vnímané mezery a nejasnosti v zákonné právní úpravě týkající se jak vymezení podmínek, za kterých se tyto okolnosti vylučující protiprávnost mohou aplikovat, ale také trestněprávních následků jejich překročení.

Klíčová slova

Krajní nouze, nutná obrana, exces